

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної
освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ПЕДАГОГА

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та методики дошкільної і
спеціальної освіти

Протокол №1 від 29 серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Рекомендована література до курсу
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Культура мовлення педагога
Освітня програма	Дошкільна освіта
Спеціалізація (за наявності)	-
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	вибіркова
Курс/семестр	4/7
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 18 год. Практичні заняття – 22 год. Самостійна робота – 50 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт Дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Демократичні процеси в українському суспільстві в наш час актуалізують питання ефективного, впливового, переконливого мовлення. Оволодіння основами красномовства забезпечує вирішення проблеми формування комунікативної компетентності майбутнього вихователя, тому що дозволяє конкретизувати основні положення загальної культури мовлення, продемонструвати специфіку застосування правил сучасної української мови в реальній мовленнєвій практиці, визначити теоретичний і практичний аспекти оволодіння професійним мовленням.

Навчальна дисципліна «Культура мовлення педагога» входить до циклу вибірових компонент освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Вона вивчається на денній формі протягом 7-го навчального семестру і охоплює 9 тем навчального матеріалу, 18 годин лекцій та 22 години практичних (семінарських) занять, 50 годин самостійної роботи студента, загалом 90 годин. Формою контролю є екзамен. Заочною формою навчання передбачено на вивчення означеної дисципліни протягом 7-го семестру 3 теми, 6 годин лекцій та 6 години практичних (семінарських) занять, 78 годин самостійної роботи студента. Формою контролю є поточний контроль, екзамен.

Метою вивчення курсу «Культура мовлення педагога» – є підвищення рівня загальної та мовної культури майбутніх вихователів; навчання студентів досконалому володінню мовними засобами; формування навичок вести монологічне чи діалогічне мовлення, дотримуючись норм сучасної української мови та мовленнєвого етикету; сприяти кращому емоційному та літературному осмисленню й розумнію студентами текстового матеріалу; розвивати уміння застосовувати елементи техніки мовлення.

Мета реалізується через цілі:

- надання студентам знань про теоретико-практичні засади культури мовлення, норми сучасної української мови та принципи її основних комунікативних ознак;
- формування у студентів аналітичного та критичного мислення, мовленнєвої компетенції, що охоплює систему мовленнєвих умінь (вести діалог, творити усні й писемні монологічні та діалогічні висловлювання різних видів, типів і жанрів);
- ознайомити студентів з технікою мовлення в єдності її елементів як необхідної передумови

словесної дії і правильно нею користуватися (керувати диханням у процесі мовлення, читання, володіти правильною і чіткою дикцією, силою, чистотою і висотою голосу, орфоепічними нормами вимови);

- розвивати вміння точно, в логічній послідовності, лаконічно й виразно відповідно до умов комунікації висловлювати власні міркування, передавати необхідну інформацію, емоційно впливати на аудиторію, підтримувати з нею належний контакт;
- удосконалити вміння студентів користуватися принципами сучасного красномовства, такими, як логічність, точність, доречність, образність та виразність мовлення;
- становлення наукового світогляду майбутніх вихователів, розвитку у них стійкого інтересу до самопізнання, самовиховання і самоосвіти.

Компетентності:

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальні компетентності (КЗ):

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

II. Фахові компетентності спеціальності:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПР-16 Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17 Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18 Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи словесної майстерності педагога			

1.	1-2. Основи культури мовлення педагога як навчальна дисципліна	Предмет, завдання та зміст курсу «Культура мовлення педагога». Поняття «мова» і «мовлення», їх загальна характеристика. Культура мови і мовлення в аспекті лінгводидактики.	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття. Схематично відобразити етапи розвитку красномовства. Виписати основні положення кожного з етапів (проект, презентація, доповідь) Написати твір-есе на одну із тем: «Рідна мова у моєму житті», «Значення культури мовлення у моєму житті», «Чи є майбутнє в української мови?». Підготувати виступи, презентації чи матеріали для Круглого столу (за бажанням студентів): «Сучасна мовна ситуація в Україні: проблеми та шляхи вирішення». Написати інтерв'ю про зустріч із відомою людиною. Виписати вислови про мову та проаналізувати їх.
2.	3-4. Культура усного професійного мовлення педагога	Мова як суспільне явище. Функції мови їх загальна характеристика. Норми сучасної української мови. Стилi мовлення.	Підготуватися до практичного заняття. Написати короткий виступ на запропоновану тему педагогом. Робота з текстами запропонованими педагогом.. Робота зі словником найпоширеніших слів та виразів, які часто неправильно вживаються в мовленні та їх аналіз. Написання есе з використанням того ч іншого стилю мовлення.
3.	5-6. Комунікативні ознаки культури мовлення педагога	Якості культури усного мовлення. Правильність та чистота мовлення. Точність мовлення. Логічність та змістовність мовлення. Доречність мовлення. Багатство та виразність усного мовлення. Зв'язок комунікативних якостей культури мовлення із стилями мови. Культура мовленнєвої діяльності педагога.	Підготуватися до практичного заняття. Укласти словник основних понять до теми, прослухати мовлення дикторів телебачення, записати основні помилки у мовленні. Проаналізувати шляхи виправлення означених помилок. Створення таблиці комунікативних ознак культури мовлення. Опрацювання вправ на розвиток усного мовлення. Підготовка діалогу чи полілогу, орієнтованого на різні життєві ситуації. Мовно-етикетна гра «Хто перший закінчить фразу».

			Підготовка промов на запропоновані теми студентів. Ігри на формування культури мовленнєвої діяльності вихователя
4.	7-9. Складові елементи техніки мовлення педагога	Техніка мовлення, її чинники. Дихання як складова техніки мовлення. Типи дихання. Гігієнічні правила дихання. Голос. Природні якості та постановка голосу. Гігієна голосу. Дикція мовця та орфоепічні норми усного мовлення. Наголос, види наголосу. Інтонація як важливий елемент усного мовлення. Темп мовлення, його загальна характеристика.	Підготуватися до практичного заняття. Опрацювати питання плану. Оформити глосарій до теми. Проаналізувати засоби художньої виразності з поданих текстів. Розв'язок педагогічних завдань. Вправи на розвиток дихання, мовлення. Підготовка до написання проєктів запропонованих педагогом.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Практичне заняття	45
КСР	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Практичні заняття		5	5	5	5	5	5	5	5	5								45
КСР																	5	5
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень		5	5	5	5	5	5	5	5	5							55	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Рекомендована література до курсу

Основна:

- 1.Андерсон К. Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів / Кріс Андерсон / пер. з англ.. Олександра Асташова. 4-те вид. К : Наш формат, 2019. 256 с. <https://coollib.com/b/484614-kris-anderson-uspishni-vistupi-na-ted/readp>
2. Борг Д. мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер.з англ..Н. Лазаревич. – харків : Вид-вл «Ранок» : Фабула, 2019. 304 с. <https://chitaka.com.ua/knigi/mystetstvo-govoryty/>
- 3.Навчально-методичний посібник «Storytelling (Історії, які навчають) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/navchalno-metodicnij-posibnik-storytelling-istorii-aki-navcaut-205089.html>
8. Кушнір Р. Великий оратор. Дрогобич, 2013. 256 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Kushnir_Roman/Velyki_orator_abo_iak_hovoryty_tak_schob_Vam_aploduval_y_stoiachy.pdf
8. Левчук І. П., Матящук Л. А. Основи культури мовлення : особливості, поради, роздуми : [навч. довід.]. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 164 с.
9. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика : навч. посіб. / Л.І. Мацько, О.М. Мацько. – К. : Вища школа, 2006. – 311 с. http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/862/Matsko_Rytoryka.pdf
- 10.Пасинок В.Г. Основи культури мовлення. Навч.посіб. – К.: «Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. – 184 с. <http://foreign-languages.karazin.ua/resources/0535e69685280f454e3aff41635628bc.pdf>
- 11.Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей) : монографія / Ірина Фаріон. – Вид. 3-тє, допов. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 331 с. : табл. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/elib>

Додаткова:

1. Борг Д. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. Харків : Вид-во «Ранок» : Фабула, 2019. 304 с.
2. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.] ; за ред. О. А. Кучерук. – Київ : КНТ, 2016. 258 с.
3. Антисуржик : [навч. посіб.] / [О. Сербенська та ін.] ; за заг. ред. О. Сербенської]. [2-е вид., допов. і перероб.]. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 257 с.
4. Межов О. Г. Українська мова. Практикум із правопису та граматики: [навч. посіб.]. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 116 с.
5. Мельник І. А. Основи правописної та культуромовної компетентності вчителя. Практикум : навчальний посібник. Луцьк : Надстир'я, 2022. 192 с.
6. Нелюба А.М., Редько Є.О. Лексико-словотвірні інновації (2015– 2016). Словник / за ред. А. М. Нелюби. Харків : Харківське історикофілологічне товариство, 2017. 204 с.

Рекомендовані інтернет-ресурси:

Мова.info: про українську мову, лінгвістику і не тільки: www.mova.info

Нова мова: проект розвитку української мови: www.novamova.com.ua

Український правопис: www.pravopys.net

Словники он-лайн: www.rozum.org.ua

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти, вул. Бандери, 1, каб. 301, https://kttmdiso.pnu.edu.ua 0687372044 ktmdo@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Мацук Людмила Олександрівна Викладачі з закладів вищої освіти України та міжнародних закладів вищої освіти
Контактна інформація викладача	liudmila.matsuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час заняття	Діяти відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP25_12_2020-1.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання

	<p>успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia-nove2.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021р.)</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту).</p>

Викладач: _____ кандидат педагогічних наук, професор Мацук Л.О.